

۱۸-۰۸-۲۰۱۷

صالحه وهاب واصل

با سپاس گزاری به جواب داکتر صاحب عبدالله کاظم

بعد از عرض سلام و تقدیم احترامات خدمت جناب داکتر صاحب عبدالله کاظم! خواستم صمیمانه تشکر و سپاسگزاری نمایم از لطفی که با صرف وقت گرانبهای تان در جواب سوال اینجانب در ارتباط با (آیا ۲۸ اسد روز واقعی استقلال افغانستان است یا خیر؟)، نموده و به طور بسیار جامع و مشروح پاسخ نوشتید. بدون شک بدست آوردن استقلال در یک کشور طی مراحل مختلفه و دوامدار، دادن قربانی های بسیاری را ایجاب نموده خاطرات آسفناکی از خود به جا میگذارد. اما جای خوشی درین است که این قربانی ها همیشه کسب یک افتخار ملی و مردمی را در قبال میداشته باشد و آن افتخار کسب استقلال است. افغانستان هم در طول قدامتش برای آزادی و داشتن عنان امور دولتی و داخلی کشور را به دست و اختیار خود و مردمش، بارها با ابرقدرتان مختلف جهان جنگیده و مبارزات کثیری نموده است. اینکه چه مدت زمانی شاه امان الله و پیشینان شاه برای کسب استقلال درگیر و در جدال بوده اند، دقیق نمی دانیم و هم نمی توانیم هر روز آن را درج تاریخ نمائیم، طبعاً همان روز نهائی که تصمیم صد در صد گرفته میشود و برای ملت اعلام میگردد، ظبط تاریخ میگردد و هر ملت این روز پر افتخار خویش را سالانه تجلیل میکند.

بعضی از هموطنان ما که شما هم از ایشان نام برده اید مثل (داکتر زمان ستانیزی)، (انجمن حقوقدانان افغان در اروپا) و بعضی های دیگر که غیر تحت الحمایگی و مستعمره نبودن افغانستان را ادعاء میکنند، از نظر شما این ادعاء ها، سخیف و بی پایه تلقی گردیده و یک تعبیر بدعت گونه پنداشته شده است، ولی شما در یک قسمت این نوشته تان چنین می نویسید: "درمورد اینکه افغانستان هیچگاه مستعمره نبوده است، باید گفت که این موضوع **دقت** بیشتر ایجاب میکند، **شاید از نظر حقوقی (دو ژور) بتوان دلایلی ذکر کرد**، و اما از نظر عملی (دو فاکتو) چنانچه طی دوبار تجاوز قوای انگلیسی در قرن نژده و واضحاً دیده شد، **افغانستان ماهیت یک مستعمره را برای انگلیسها داشت** و امور داخلی و خارجی افغانستان عملاً در دست آنها بود و این واقعیت غیر قابل انکار است. اینکه نظر آنها در لندن تغییر یافت و خواستند که افغانستان را بجای تجزیه، به حیث یک کشور حایل یعنی "بفر ستیت" با یک حکومت مرکزی قوی تبدیل نمایند و از مداخله در امور داخلی افغانستان دوری جویند، و اما امور روابط خارجی آنرا قاطعانه در دست خود داشته باشند که حتی امیر افغانستان برای ارسال یک پیام تبریکی به دیگر کشور باید آنرا از مجرای انگلیس ها و به موافقه آنها انجام دهد، معنی استقلال کامل را به هیچوجه افاده نمیکند."

معذرت میخواهم اگر از حدم تجاوز کرده باشم. مثل بزرگان ماست که گفته اند «از گپ گپ میخیزد» ازین بخش نوشته شما برای من چنین استنباط میشود که افغانستان مستعمره نبوده بلکه "**ماهیت**" یک مستعمره را برای انگلیس ها داشته. همچنان شما فرموده اید که این موضوع **دقت** بیشتر ایجاب میکند شاید از نظر حقوقی (**دو ژور**) بتوان دلایلی ذکر کرد. این جمله برای من به این معنی را افاده می کند که شاید اگر دلایل حقوقی (دو ژور) موجه باشد بتواند تحت الحمایگی افغانستان را درین دوره رد کند.

شما در جای دیگر میفرمائید که: "تحت الحمایگی وقتی مطرح میشود که یک کشور بخواهد برطبق یک توافق، خود راتحت الحمایه کشور دیگر قرار دهد و به همین ترتیب هر وقت آن کشور بخواهد به روابط تحت الحمایگی پایان دهد، راه برای اینکار بدون مشکل باز باشد. درحالیکه معاهده گندمک در اثر فشار انگلیس بر امیر محمد یعقوب خان تحمیل شد و امیر عبدالرحمن خان و سپس امیرحبیب الله خان معاهدات تحت الحمایگی را تمدید کردند، اما وقتی شاه امان الله علناً پایان آنرا اعلام کرد و بطرف انگلیس رسماً اطلاع داد، باید انگلیسها آنرا بدون مشکل می پذیرفتند، درحالیکه

انگلیسها از دادن جواب طفره رفتند و تا سه سال دیگر حاضر به قبول آن نشدند، تا آنکه روی فشارهای اعم از نظامی و اما بیشتر سیاسی که با اعزام وفد محمد ولی خان به روسیه و کشورهای اروپائی آغاز گردید، ناگزیر شدند به استقلال کامل کشور اعتراف کنند."

برداشت من درین جا که (ناگزیر شدند به استقلال کامل کشور اعتراف کنند.) باز هم مرا به تردید و تفکر وامیدارد، بدین معنی که پس افغانستان مطلقاً مستعمره نبوده در بعضی از امورات مجبور بوده اجرائتی را تحت حمایه انگلیس ها انجام دهد و در بعضی امورات کشور دست آزاد داشته است.

سؤال دیگری که بعد از تشریحات ارزنده شما در ذهنم خطور کرد این است که، از چه زمانی افغانستان در حالت تحت الحمایگی انگلیس قرار داشته است یعنی معدوده این سال ها در کدام حد محاسبه شده میتواند. از زمان تعیین سرحدات افغانستان به شکل فعلی آن در روی اطلس کره زمین الی ۱۸ اگست ۱۹۱۹ و یا کدام تاریخ دیگریست.

همچنان وضع سیاسی فعلی افغانستان را چگونه ارزیابی می کنید، آیا فعلاً افغانستان آزادی دارید و یا باید یک مستمره امریکا محسوبش کرد؟

به هر صورت هر قدر بپرسم باز هم سؤالاتی ایجاد میشود که پاسخ آنها را جز شخصیت های با صلاحیت و با صلابت چون شما و یا سیستانی صاحب کسان دیگر پاسخ دقیق گفته نمی توانند. زیرا این همه شایعات و مقالات با غرض و بیغرض که در رسانه های مختلف با افکار و اندیشه های درست و نادرست به نشر میرسد و افکار ما را خواه ناخواه به شکل مثبت و یا منفی با خود درگیر می سازد، سبب میشود تا حقیقت جویانه آنرا پیگیری کنیم و به کسانی رجوع کنیم که تفاوت حق را از باطل میدانند و با پاسخ بیطرفانه وجبیه انسانی و وجدانی خویش را اداء میکنند.

با تشکر مجدد از شما داکتر صاحب، تمنا میکنم گفته هایم سبب آزردهی خاطر گرامی شده نشده باشد. من فقط کوشیده ام خودم را با طرح این سؤالات از قید این ابهامات و موهومات رهائی بخشم و همین.

با حرمت

د پانوی شمیره: له ۲ تر ۲

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بنی پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ